

## Chambre des Représentants

## Kamer der Volksvertegenwoordigers

26 NOVEMBRE 1953.

### PROJET DE LOI

relatif à l'ouverture, à l'agrandissement ou à l'extension de certains établissements de vente en détail.

### RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA  
COMMISSION DES AFFAIRES ÉCONOMIQUES  
ET DES CLASSES MOYENNES (1),  
PAR M. VANDEN BOEYNANTS.

MESDAMES, MESSIEURS,

Le projet dont votre Commission a été saisie concerne la situation réciproque des grandes et petites entreprises de distribution.

### LES RÉTROACTES.

#### 1. Rapport de la Commission du Sénat.

M. De Winter dans son rapport à la Commission du Sénat fit, des rétroactes de cette question, un exposé très clair et très complet. Aussi nous sera-t-il permis d'être bref à ce sujet et de nous en tenir à un rappel des éléments essentiels de cette évolution.

Soucieux de la situation sérieuse devant laquelle se trouvait le commerce de détail, le Gouvernement a déposé le 27 octobre 1936 un projet de loi qui devait devenir la loi de cadenas du 13 janvier 1937.

Cette loi interdisait l'ouverture d'un grand magasin en

(1) Composition de la Commission : M. Heyman, président; MM. Bertrand, Charpentier, De Clerck, De Gryse, Dehandschutter, Dupont, Eeckman, Junion, le Hodey, Struyvelt, Vanden Boeynants, Van Hamme. — Anseele, Detiège, Gailly, Gelders, Leburton, Peereboom, Spaak, Van Acker (Achille), Van Winghe. — Kronacker, Van Doorne.

Voir :

578 (1952-1953) : Projet transmis par le Sénat.  
627 (1952-1953) : Amendements.

26 NOVEMBER 1953.

### WETSONTWERP

betreffende de opening, de vergroting of de uitbreiding van zekere kleinverkoopbedrijven.

### VERSLAG

NAMENS DE  
COMMISSIE VOOR DE ECONOMISCHE ZAKEN  
EN DE MIDDENSTAND (1), UITGEBRACHT  
DOOR DE HEER VANDEN BOEYNANTS.

MEVROUWEN, MIJNE HEREN.

Het ontwerp, dat bij Uw Commissie aanhangig werd gemaakt, heeft betrekking op de wederzijdse toestand van de grote en kleine distributiebedrijven.

### VOORGESCHIEDENIS.

#### 1. Verslag van de Senaatscommissie.

In zijn verslag aan de Senaatscommissie geeft de heer De Winter een zeer klare en zeer volledige uiteenzetting van de voorgeschiedenis van deze kwestie. Dienaangaande kunnen wij dus beknopt zijn, en ons er toe beperken de voornaamste gegevens van deze ontwikkeling in herinnering te brengen.

Bezorgd om de ongunstige toestand, waarin de kleinhandel verkeerde, diende de Regering op 27 October 1936 een wetsontwerp in, dat later de grendelwet van 13 Januari 1937 werd.

Bij deze wet werd verbod uitgevaardigd een waren-

(1) Samenstelling van de Commissie : de heer Heyman, voorzitter; de heren Bertrand, Charpentier, De Clerck, De Gryse, Dehandschutter, Dupont, Eeckman, Junion, le Hodey, Struyvelt, Vanden Boeynants, Van Hamme. — Anseele, Detiège, Gailly, Gelders, Leburton, Peereboom, Spaak, Van Acker (Achille), Van Winghe. — Kronacker, Van Doorne.

Zie :

578 (1952-1953) : Ontwerp overgemaakt door de Senaat.  
627 (1952-1953) : Amendementen.

H.

dehors d'une autorisation spéciale du Ministre des Affaires Economiques. Il était en outre formellement entendu que cette loi, prise à titre provisoire, devait permettre au pouvoir législatif d'élaborer une loi définitive dans le courant de l'année suivante.

En fait, la loi de cadenas a été prorogée onze fois et pour la dernière fois le 30 décembre 1947. Lors de la prorogation du 1<sup>er</sup> avril 1938, une disposition complémentaire importante était introduite dans la loi : celle-ci prévoyait désormais la fermeture des établissements ouverts en violation de la loi.

Le 27 novembre 1947, le Gouvernement déposa un nouveau projet de loi qui fut voté le 12 mai 1948. Cette nouvelle loi basait la réglementation sur le régime de la taxe de transmission. En effet, la situation était la suivante : les produits soumis à la taxe forfaitaire de transmission pouvaient être vendus indifféremment par le grand magasin et le détaillant sans que cela provoquât entre eux une inégalité. Au contraire, les produits soumis à la taxe de transmission dite « taxe en cascade » imposaient au détaillant une charge fiscale à laquelle les grands magasins échappaient. La loi prévoyait en conséquence la liberté pour les grands magasins de vendre les produits soumis à la taxe forfaitaire de transmission, mais soumettait à autorisation préalable la vente de produits soumis à la taxe en cascade. Disposition nouvelle importante : parmi les sanctions, n'était plus prévue la fermeture du magasin ouvert en violation de la loi.

C'est ce régime de la loi du 12 mai 1948 qui est en vigueur à ce jour.

2. *Le projet de la Commission du Sénat, élaboré en accord avec le Ministre des Affaires Economiques et des Classes Moyennes.*

L'application du régime de la loi du 12 mai 1948 s'était heurtée à de nombreuses difficultés pratiques. D'autre part, du fait que le régime de la taxe forfaitaire s'était fort généralisée, cette loi n'avait plus la même incidence.

Deux propositions de loi avaient été déposées, l'une prévoyant une période de cadenas, l'autre proposant de soumettre à autorisation spéciale l'ouverture d'un grand magasin dans les communes de 100,000 habitants.

La Commission du Sénat ne retint pas ces propositions; pour la première parce qu'elle se montra hostile au principe du cadenas; pour la seconde, parce que la procédure proposée pour l'obtention d'une autorisation lui parut trop complexe et inadéquate en ce qui concerne le recours prévu au Conseil central de l'Economie.

C'est dans ces conditions que la Commission du Sénat fut amenée à proposer comme base de discussion le texte qui vous a été transmis.

Ce projet prévoyait que dans les communes de moins de 30,000 habitants l'ouverture, l'agrandissement ou l'extension d'un grand magasin serait subordonnée à une autorisation préalable du Ministre. Toutefois pour les communes des grandes agglomérations, le chiffre de 30,000 habitants serait ramené à 15,000.

La loi du 12 mai 1948 devait être abrogée.

Parmi les sanctions, figurait à nouveau la fermeture du magasin ouvert en violation de la loi.

huis te openen, tenzij met bijzondere machtiging van de Minister van Economische Zaken. Men was het bovendien uitdrukkelijk eens dat deze wet, uitgevaardigd als voorlopige maatregel, de wetgevende macht in de gelegenheid moest stellen in de loop van het volgend jaar een definitieve wet op te maken.

In feite werd de grendelwet elf maal verlengd, voor het laatst op 30 December 1947. Bij de verlenging op 1 April 1938 werd in de wet een belangrijke aanvullende bepaling ingelast : daarbij werd bepaald dat voortaan de in strijd met de wet geopende inrichtingen konden worden gesloten.

Op 27 November 1947 diende de Regering een nieuw wetsontwerp in, dat op 12 Mei 1948 werd aangenomen. Bij deze nieuwe wet werd de reglementering gegrond op het stelsel van de overdrachtstaxe. Inderdaad zag de toestand er als volgt uit : de aan de forfaitaire overdrachtstaxe onderworpen producten konden onverschillig door het warenhuis of door de kleinhandelaar worden verkocht, zonder dat daardoor tussen hen enige ongelijkheid ontstond. Daarentegen brachten de producten, die aan de trapsgewijze toegepaste overdrachtstaxe waren onderworpen, voor de kleinhandelaar een fiscale last mede, waaraan de warenhuizen ontsnapten. Bij de wet werd derhalve aan de warenhuizen de vrijheid gelaten aan de forfaitaire overdrachtstaxe onderworpen producten te verkopen, maar werd een voorafgaande machtiging vereist voor de verkoop van producten, die aan de trapsgewijze toegepaste overdrachtstaxe onderworpen zijn. Belangrijke nieuwe bepaling : de sluiting van het in strijd met de wet geopende warenhuis maakt geen deel meer uit van de straffen.

Thans geldt nog altijd dit stelsel van de wet van 12 Mei 1948.

2. *Ontwerp door de Senaatscommissie uitgewerkt na overleg met de Minister van Economische Zaken en Middenstand.*

Bij de toepassing van het stelsel van de wet van 12 Mei 1948 rezen talrijke praktische moeilijkheden. Verder had bedoelde wet een deel van haar belang ingeboet door het feit, dat het stelsel van de forfaitaire overdrachtstaxe op veel ruimer schaal werd toegepast.

Twee wetsvoorstellen werden ingediend; in het eerste werd een grendeltijdperk vastgesteld, bij het tweede werd voor de opening van warenhuizen in gemeenten met 100,000 inwoners een bijzondere machtiging vereist.

Die voorstellen werden door de Senaatscommissie niet in aanmerking genomen; voor het eerste, omdat zij gekant is tegen het beginsel van de grendelwet; voor het tweede, omdat de procedure die wordt voorgesteld voor het bekomen van een machtiging haar te ingewikkeld en ondoeltreffend toescheen, wat het hoger beroep bij de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven betreft.

In die omstandigheden kwam de Senaatscommissie er toe als grondslag voor de bespreking de tekst voor te stellen die U werd overgemaakt.

In dit ontwerp werd bepaald dat, in de gemeenten met minder dan 30,000 inwoners, de opening, de vergroting of de uitbreiding van een warenhuis aan de voorafgaande vergunning van de Minister onderworpen is. Voor de gemeenten van de grote agglomeraties zou dit cijfer van 30,000 inwoners echter verminderd worden tot 15,000.

De wet van 12 Mei 1948 moet ingetrokken worden.

Onder de straffen kwam opnieuw de sluiting voor van het met schending van de wet geopende warenhuis.

### 3. Les débats en séance publique du Sénat.

Il ne peut être question de rappeler ici tous les arguments avancés lors du débat au Sénat tant pour, que contre le principe d'une réglementation.

Rappelons quelques éléments essentiels de la discussion :

Un orateur a estimé que si on limite l'activité économique dans le secteur de la distribution, il n'y a pas de raison qu'on ne fasse de même demain dans celui de la production. Le même intervenant ne croit pas que l'on puisse comparer les lois de protection ouvrière à celle dont il serait question ici. L'ouvrier est soumis à un contrat de travail et donc sous la dépendance directe de l'employeur.

Le petit commerçant n'est sous la dépendance de personne: il agit librement et accepte les conséquences des conditions économiques dans lesquelles il a choisi d'exercer son activité.

Un autre orateur a fait observer que si l'on réglemente les grands organismes de distribution, notamment les grands magasins, il serait logique d'imposer cette réglementation aux éconòmats, coopératives et magasins patronaux.

Un amendement a été déposé par M. Maurice Servais, prévoyant l'interdiction d'ouvrir un nouveau grand magasin pour les communes de moins de 50,000 habitants et l'autorisation préalable pour les communes plus importantes. Cet amendement a été rejeté.

De son côté le Ministre des Affaires Economiques et des Classes Moyennes fit principalement observer les modifications que le projet introduisait à la loi du 12 mai 1948 :

1° les chiffres de 30,000 habitants et 15,000 pour les communes des grandes agglomérations constituent selon lui une limite raisonnable et d'équilibre;

2° la nouvelle réglementation précise les cas de transfert d'un grand magasin d'un endroit à un autre, ce qui parut nécessaire pour éviter que la loi ne fût tournée;

3° le projet reprend parmi les sanctions la possibilité de fermeture du magasin ouvert en violation de la loi.

Le Ministre a insisté en outre pour que le pouvoir législatif prenne ses responsabilités et ne laisse pas au Ministre le soin dans cette matière, d'autoriser ou défendre des ouvertures de grands magasins.

### 4. Les amendements Eeckman-Vanden Boeynants et consorts.

Déposés à la Chambre, ces amendements prévoyaient l'interdiction absolue d'ouvrir un grand magasin dans les communes de moins de 50,000 habitants; pour les communes plus importantes, ils proposaient le maintien de la loi de 1948 comportant notamment l'autorisation préalable du Ministre. Les amendements disposaient en outre que la nouvelle législation rétroagirait au 1<sup>er</sup> avril 1953.

### 5. Les travaux de la Commission de la Chambre.

1° A l'ouverture des débats, un membre, tout en estimant que la réglementation proposée est insuffisante, croit que la question n'est pas mûre et propose le renvoi à une nouvelle législation. Votre Commission s'est prononcée par 11 voix contre 1 pour le rejet de cette proposition.

### 3. Openbare behandeling in de Senaat.

Er kan geen sprake van zijn hier al de argumenten te herhalen die tijdens de behandeling in de Senaat, zowel voor als tegen het beginsel van een reglementering werden naar voren gebracht.

Wij halen slechts enkele hoofdbestanddelen uit het debat aan :

Een spreker was van mening dat, indien men de economische bedrijvigheid in de distributiesector beperkt, er geen reden bestaat om het niet te doen in die van de productie. Dezelfde spreker gelooft niet dat men de wetten betreffende de arbeidsbescherming kan vergelijken met die waarvan hier sprake is. De arbeider is onderworpen aan een arbeidscontract en hangt, derhalve, rechtstreeks af van de werkgever.

De kleine handelaar hangt van niemand af; hij is vrij in zijn handelwijze en aanvaardt de gevolgen van de economische omstandigheden waarin hij zijn bedrijvigheid wil uitoefenen.

Een ander spreker merkt op dat indien men de grote distributieorganismen, namelijk de warenhuizen, reglementeert, het logisch zou zijn die reglementering op te leggen aan de econòmaten, coöperaties en werkgeverswinkels.

Een amendement werd ingediend door de heer Maurice Servais, waarin bepaald wordt dat het verboden is een nieuw warenhuis te openen in de gemeenten met minder dan 50,000 inwoners en dat de opening er van in belangrijke gemeenten onderworpen is aan de voorafgaande machtiging. Dit amendement werd verworpen.

Van zijn kant, vestigde de Minister van Economische Zaken en Middenstand vooral de aandacht op de wijzigingen die door het ontwerp in de wet van 12 Mei 1948 worden ingevoerd :

1° de cijfers van 30,000 inwoners en van 15,000 inwoners voor de gemeenten der grote agglomeraties zijn, volgens hem, een redelijke en evenwichtige grens;

2° in de nieuwe reglementering wordt het geval nader bepaald van de overbrenging van een warenhuis van de ene plaats naar een andere, wat nodig bleek om te vermijden dat de wet zou omzeild worden;

3° Onder de sancties wordt in het ontwerp opnieuw de mogelijkheid opgenomen tot sluiting van het warenhuis dat met schending van de wet werd geopend.

De Minister heeft bovendien aangedrongen opdat de wetgevende macht haar verantwoordelijkheden zou opnemen en dat zij de zorg om, in dit opzicht, het openen van warenhuizen te verbieden of toe te laten niet aan de Minister zou overlaten.

### 4. Amendementen Eeckman-Vanden Boeynants c. s.

Die amendementen werden bij de Kamer ingediend. Zij stellen voor: volstrekt verbod een warenhuis te openen in de gemeenten met minder dan 50,000 inwoners; voor belangrijke gemeenten, handhaving van de wet van 1948, met o.m. voorafgaande machtiging van de Minister. In de amendementen wordt bovendien bepaald dat de nieuwe wetgeving terugwerkende kracht heeft tot 1 April 1953.

### 5. Werkzaamheden van de Kamercommissie.

1° Bij de opening van de behandeling, meent een lid, alhoewel hij van oordeel is dat de voorgestelde reglementering niet volstaat, dat de kwestie niet rijp is en stelt hij voor ze te verwijzen naar een nieuwe zitting. Uw Commissie verwierp dit voorstel met 11 stemmen tegen 1.

2° Contre le principe d'une réglementation, des membres ont exprimé un certain nombre d'arguments que nous croyons pouvoir résumer de la façon suivante :

1. Toute entrave économique est mauvaise;
2. Si on limite le nombre des grands magasins, il n'y a pas de raison de ne pas limiter celui des petits détaillants;
3. Toute limitation définitive aboutit à cliquer une réalité économique essentiellement mouvante;
4. Les grands magasins rendent des services aux consommateurs;
5. 80 % des marchandises vendues par les grands magasins sont soumises à la taxe forfaitaire de transmission.

### 3° La position du Ministre.

Le Ministre des Affaires Economiques et des Classes Moyennes, exposant son point de vue, a insisté principalement sur les points suivants :

1. Il est opposé à toute loi de cadenas parce qu'elle va à l'encontre d'une évolution économique saine.
2. Il remarque cependant que l'extension des grands magasins crée un problème social sérieux.
3. Il souhaite une solution qui permette de rétablir progressivement l'équilibre en proposant une réglementation temporaire.
4. Quant aux chiffres créant une distinction entre les communes, il ne les tient pas pour définitifs; il fait cependant observer qu'ils n'ont pas été choisis au hasard, mais à l'étude des chiffres repris dans le rapport de M. De Winter.
5. En ce qui concerne les grandes agglomérations, il insiste pour qu'un régime spécial leur soit appliqué. Selon lui, le déséquilibre entre petites et grandes entreprises de distribution est surtout sensible dans les petites communes.
6. Il insiste pour que soit en tout cas respectée la ligne générale de la réglementation proposée, à savoir la suppression des autorisations.
7. Il rappelle enfin que la loi de 1948 ne comportant pas parmi les sanctions la fermeture du magasin, manquait à ce point de vue d'efficacité.

4° Votre rapporteur a déposé un amendement nouveau prévoyant, pour une durée de cinq ans, l'interdiction absolue d'ouvrir, agrandir ou étendre un grand magasin dans les communes de moins de 50.000 habitants et la liberté absolue pour les autres communes. Lors de la discussion qui a suivi le dépôt de cet amendement, la majorité des membres de votre Commission ont fait ressortir, pour l'appuyer, l'argumentation suivante :

Le problème de l'extension des grands magasins ne doit pas être étudié du seul point de vue économique ni du seul point de vue social. Chacune de ces positions mène à une impasse. Il est aussi malsain de vouloir s'opposer à une saine évolution économique que de nier des impératifs sociaux. Toute attitude qui fait bon marché d'un des aspects du problème finit rapidement par aller à l'encontre de celui des aspects auquel on prétend s'en tenir.

En poursuivant des objectifs sociaux au mépris des lois économiques, on peut bien écarter celles-ci pour un temps; les conséquences de cette attitude ne tardent pas à faire

2° Sommige leden voerden tegen het beginsel van een reglementering een zeker aantal argumenten aan die wij kunnen samenvatten als volgt :

1. Iedere economische belemmering is uit den boze;
2. Indien men het aantal warenhuizen beperkt, dan bestaat er geen reden om ook niet het aantal kleinhandelaars te beperken;
3. Iedere definitieve beperking zou leiden tot de verstarving van een economische werkelijkheid die in hoge mate veranderlijk is;
4. De warenhuizen bewijzen diensten aan de verbruikers;
5. 80 % van de door de warenhuizen verkochte koopwaren zijn onderworpen aan de forfaitaire overdrachtstaxe.

### 3° Het standpunt van de Minister.

De Minister van Economische Zaken en Middenstand zette zijn standpunt uiteen en legde vooral nadruk op de volgende punten :

1. Hij is gekant tegen iedere grendelwet, omdat zij indruist tegen een gezonde economische ontwikkeling.
2. Hij merkt echter op dat de uitbreiding van de warenhuizen een ernstig maatschappelijk vraagstuk doet oprijzen.
3. Hij wenst een oplossing waardoor het evenwicht geleidelijk zou kunnen hersteld worden en stelt een tijdelijke reglementering voor.
4. De cijfers waardoor een onderscheid tussen de gemeenten wordt gemaakt acht hij niet definitief; hij merkt nochtans op dat zij niet op goed geluk af werden gekozen, maar wel na onderzoek van de in het verslag van de heer De Winter vermelde cijfers.
5. Ten opzichte van de grote agglomeraties dringt hij aan op de toepassing van een bijzonder stelsel. Volgens hem is het gebrek aan evenwicht tussen kleine en grote distributiebedrijven vooral merkbaar in de kleine gemeenten.
6. Hij dringt er op aan, dat alleszins de algemene lijn van de voorgestelde reglementering zou worden in acht genomen, namelijk de afschaffing van de machtigingen.
7. Ten slotte herinnert hij er aan, dat de wet van 1948 in zake sancties te kort schoot, aangezien de sluiting geen deel uitmaakte van de straffen.

4° Uw verslaggever heeft een nieuw amendement ingediend, waarbij voor een tijdperk van vijf jaar volstrekt verbod wordt opgelegd om in de gemeenten met minder dan 50.000 inwoners een warenhuis te openen, te vergroten of uit te breiden, maar waarbij volledige vrijheid gelaten wordt voor de overige gemeenten. Bij de bespreking, die volgde op de indiening van dit amendement, heeft de meerderheid van de leden Uwer Commissie, tot staving er van, volgende redenering naar voren gebracht :

Het probleem van de uitbreiding van de warenhuizen mag niet uitsluitend worden bestudeerd uit economisch standpunt, noch louter uit sociaal oogpunt. Elk van die standpunten leidt in een slop. Het is even dwaas zich te willen verzetten tegen een gezonde economische ontwikkeling, als de ogen te sluiten voor de sociale noodwendigheden. Wie een houding aanneemt, waarbij één der aspecten van het probleem wordt verwaarloosd, komt er spoedig toe afbreuk te doen aan dat aspect, waaraan hij voornemens was zich te houden.

Wie sociale oogmerken wil nastreven zonder acht te slaan op de economische wetten, kan deze laatste wel gedurende enkele tijd over het hoofd zien; die houding heeft

réapparaître ailleurs les réalités économiques qu'on a voulu écarter. En poursuivant des objectifs économiques, sans tenir compte des impératifs sociaux, ces derniers ne manquent pas de provoquer des réactions qui entraînent sur les réalités économiques, d'inévitables et lourdes conséquences.

Mais cette liaison du social et de l'économique ne se fait pas sans à-coup. Fréquemment un des aspects prend une importance capitale; c'est incontestablement le cas dans le problème des grands magasins où dans l'état actuel des choses, l'aspect social exige impérieusement une intervention de la loi.

Il n'est pas question donc de prôner ici une loi de cadenas, de s'opposer à une saine évolution économique, de cliquer définitivement une situation donnée. La réglementation qui est proposée ne peut se comprendre que dans le cadre d'un plan d'ensemble destiné à venir en aide aux petits détaillants dont la situation actuelle est nettement défavorisée.

Ce plan d'ensemble comporte une série de mesures susceptibles de renforcer la position du petit détaillant et de le mettre à même de supporter la concurrence du grand magasin. Il s'agit en ordre principal de la réforme du registre du commerce qui permettra l'établissement de statistiques et par là une meilleure connaissance de la situation des professions, connaissance dont on pourra faire profiter ceux qui se proposent de s'installer. Il s'agit d'une loi d'accès, dont l'objectif essentiel est le renforcement des connaissances professionnelles des chefs d'entreprise, ce qui ne peut manquer d'apporter aux petits détaillants des moyens de défense qui actuellement leur font défaut. Il s'agit de mesures de crédit favorables aux chefs des petites et moyennes entreprises, de la vulgarisation des méthodes et des techniques modernes, de certaines réformes fiscales, etc.

Tout cet ensemble à peine mis en œuvre ou en cours de réalisation ne saurait donner son plein rendement que dans quelques années. Or, la situation des petits détaillants est aujourd'hui gravement compromise devant l'extension récente et rapide et dans certains cas, insolite, des grands magasins.

Pour permettre à cette politique d'aide généralisée, de donner ses fruits, il faut rétablir par une réglementation momentanée l'équilibre entre deux formes de distribution également utiles à la communauté. Il importe au surplus, eu égard à ce déséquilibre actuel, d'observer que les grands magasins disposent aujourd'hui de moyens de concurrence totalement disproportionnés avec les moyens à la portée des petits détaillants: capitaux énormes, importantes facilités de crédit notamment auprès de certains organismes parastataux, possibilité de très grosses commandes influençant le prix d'achat, prise de position monopoliste sur les produits d'importation, rapidité dans la rotation des stocks, forte publicité, régime fiscal favorable en matière de taxe de transmission, sans parler de tous les avantages psychologiques que constitue, sur la masse, le système de vente dans un grand magasin.

Enfin, les commissaires défendant cet amendement ont encore fait observer que la durée de 5 ans prévue à cet amendement pourra être mise à profit par les membres des classes moyennes commerçantes, pour faire appel entre eux à toutes les possibilités que leur offre la coopération, notamment la coopérative d'achat.

echter tot gevolg, dat weldra de economische werkelijkheid, die men naar de achtergrond heeft willen verdringen, elders opnieuw opduikt. Streeft men daarentegen economische doeleinden na zonder rekening te houden met de sociale noodwendigheden, dan lokt zulks onvermijdelijk reacties uit, die voor de economische werkelijkheid ernstige en onafwendbare gevolgen medebrengen.

Maar die ineenstrengeling van het sociale en het economische is aan wisselingen onderhevig. Vaak krijgt één der aspecten het overwicht; zulks is onbetwistbaar het geval bij het probleem der warenhuizen, waar, in de huidige stand van zaken, het sociaal aspect een optreden langs wetgevende weg dringend vereist.

Er is hier dan ook geen sprake van een grendelwet aan te prijzen, zich te verzetten tegen een gezonde economische ontwikkeling, een bepaalde toestand voorgoed te vestigen. De voorgestelde reglementering kan slechts begrepen worden in het kader van een algemeen plan tot hulpverlening aan de kleinhandelaars, die thans in een uiterst ongunstige toestand verkeren.

Dit algemeen plan omvat een reeks maatregelen waardoor de positie van de kleinhandelaar wordt verstevigd, en waardoor hij in staat wordt gesteld het hoofd te bieden aan de mededinging van de warenhuizen. Het geldt in hoofdzaak de hervorming van het handelsregister, waardoor het mogelijk zou zijn statistieken op te maken, en aldus een grondiger kennis te verwerven van de toestand der verschillende beroepen, kennis die ten goede kan komen aan wie voornemens is zich te vestigen. Het geldt een wet in zake toegang tot het beroep, met als hoofddoel de verruiming van de beroepskennis bij de ondernemingshoofden, wat de kleinhandelaars ongetwijfeld verweermiddelen zal aan de hand doen, waarover zij thans niet beschikken. Het betreft hier de kredietmaatregelen ten voordele van de hoofden der kleine en middelgrote bedrijven, de verspreiding van de moderne methoden en techniek, sommige fiscale hervormingen, enz.

Dat gehele complex, dat pas in werking werd gebracht of nog wordt uitgewerkt, kan slechts over enkele jaren ten volle renderend zijn. Welnu, de toestand van de kleinhandelaars wordt thans op ernstige wijze in het gedrang gebracht door de recente, snelle en, in sommige gevallen, ongewone uitbreiding van de warenhuizen.

Opdat die politiek van veralgemeende hulpverlening vruchten zou afwerpen, moet het evenwicht tussen twee vormen van distributie, die even nuttig zijn voor de gemeenschap, hersteld worden door een tijdelijke reglementering. Bovendien moet, wat dit huidige gebrek aan evenwicht betreft, worden opgemerkt, dat de warenhuizen thans beschikken over concurrentiemiddelen die niet te vergelijken zijn met die welke binnen het bereik liggen van de kleinhandelaars: ontzaglijke kapitalen, belangrijke kredietfaciliteiten, namelijk bij sommige parastatale organismen, mogelijkheid om zeer grote bestellingen te doen, die de aankoopsprijs beïnvloeden, monopolistische houding in zake invoerproducten, snelle wisseling van de stocks, uitgebreide publiciteit, gunstig belastingregime in zake overdrachtstaxe, zonder te gewagen van al de psychologische voordelen die, voor de massa, gepaard gaan met het verkoopstelsel in een warenhuis.

Ten slotte, merken de commissieleden die dit amendement verdedigen, nog op dat de duur van 5 jaar, die in dit amendement wordt vastgesteld, door de leden van de handeldrijvende middenstand zal kunnen te baat genomen worden om onderling hun toevlucht te nemen tot al de mogelijkheden, die hun door de coöperatie, o.m. door de aankoopcoöperaties, wordt geboden.

### 5. *L'avis de la Commission.*

Faisant droit à la préoccupation essentielle exposée par les partisans de l'amendement Vanden Boeynants, et estimant qu'en effet le déséquilibre actuel est trop grand et qu'il convient de « laisser souffler » les classes moyennes commerçantes;

Tenant surtout compte du fait que l'amendement proposé ne va pas définitivement à l'encontre d'une saine évolution économique;

Désirant en outre mettre fin au principe malsain des autorisations gouvernementales;

Votre Commission a voté le dit amendement par 14 voix contre 1 et 3 abstentions.

L'adoption de cet amendement entraîne, en conséquence, la suppression des articles 4 et 5 du projet transmis par le Sénat.

Après le vote, le Ministre des Affaires Economiques et des Classes Moyennes a proposé de maintenir une distinction pour les communes des grandes agglomérations et a déposé à cet effet un amendement prévoyant que l'interdiction d'ouvrir un nouveau grand magasin ne toucherait que les communes des grandes agglomérations comptant moins de 20.000 habitants. Plusieurs membres ont fait observer que cette mesure rendrait la loi illusoire. Il suffirait en effet, selon eux, que les grands magasins disposent habilement leurs succursales pour couvrir en fait toute l'agglomération.

L'amendement a été rejeté par 15 voix contre 3.

### 6. *Décisions subsidiaires de la Commission.*

#### 1° *Les coopératives.*

S'en référant à la déclaration du Ministre van Isacker lors du vote de la loi de 1936, la Commission décide d'exclure les coopératives de l'application de la loi.

Rappelons que la déclaration en question disait en substance que la loi ne pouvait être un obstacle ni pour les coopératives, ni pour le petit commerce; qu'il était cependant impossible de prévoir dans le texte même de la loi l'exclusion des coopératives parce que cela amènerait immédiatement les grands organismes de distribution à prendre la forme coopérative.

#### 2° *La rétroactivité.*

Répondant à une question qui lui a été posée, le Ministre des Affaires Economiques et des Classes Moyennes a exposé qu'il n'était pas possible d'envisager des mesures contre ceux qui ont ouvert un grand magasin légalement. Il a déclaré formellement que ceux qui sont en infraction seront sévèrement pénalisés.

#### 3° *Inégalités fiscales.*

La Commission a insisté pour que les problèmes de taxe de transmission qui ont une incidence sur la concurrence entre petites et grandes entreprises de distribution soient immédiatement mis à l'étude afin de réaliser dans ce domaine l'égalité complète entre les deux secteurs.

D'une façon plus générale la Commission insiste également pour que tous les aspects de la fiscalité soient étudiés dans la même perspective d'une saine égalité de concurrence.

#### 4° *Etude d'ensemble du problème de la distribution.*

Enfin, votre rapporteur a souhaité que le problème de la distribution fit l'objet d'une étude d'ensemble.

Plusieurs aspects de ce problème ont fait l'objet récemment, d'interventions législatives, ou sont sur le point d'être

### 5. *Advies van de Commissie.*

Uw Commissie ingaande op de hoofdbekommernis die door de voorstanders van het amendement Vanden Boeynants werd uiteengezet, meent dat het huidig gebrek aan evenwicht inderdaad te groot is en dat het past de handel-drijvende middenstand « te laten uitblazen »;

Zij houdt vooral rekening met het feit, dat het voorgestelde amendement niet helemaal indruist tegen een gezonde economische ontwikkeling;

Zij wenst bovendien een einde te maken aan het ongezonde beginsel van de regeringsmachtigingen;

Derhalve, heeft uw Commissie bedoeld amendement goedgekeurd met 14 stemmen tegen 1 en 3 onthoudingen.

Door de goedkeuring van dit amendement vallen diens-tengevolge de artikelen 4 en 5 weg van het door de Senaat overgemaakte ontwerp.

Na de stemming, stelde de Minister van Economische Zaken en Middenstand voor, een onderscheid te handhaven voor de gemeenten der grote agglomeraties; te dien einde stelde hij een amendement voor waarin bepaald wordt dat het verbod om een nieuw warenhuis te openen slechts zou gelden voor de gemeenten van de grote agglomeraties met minder dan 20.000 inwoners. Verscheidene leden merkten op dat die maatregel de wet ondoeltreffend zou maken. Het zou, inderdaad, huns inziens, volstaan dat de warenhuizen hun bijhuizen op behendige wijze verspreiden, om in feite de gehele agglomeratie te bestrijken.

Het amendement werd verworpen met 15 tegen 3 stemmen.

### 6. *Bijkomende beslissingen van de Commissie.*

#### 1° *De coöperaties.*

De Commissie verwijst naar een verklaring van Minister Van Isacker, bij de aanneming van de wet van 1936, en beslist de coöperaties uit de toepassing van de wet te weren.

Wij herinneren er aan dat in bedoelde verklaring in hoofdzaak werd gezegd dat de wet geen hinderpaal mocht uitmaken, noch voor de coöperaties, noch voor de kleinhandel; dat het echter onmogelijk was, in de wet zelf te vermelden dat de coöperaties uitgesloten zijn, omdat dit de grote distributie-organismen onmiddellijk er toe zou aanzetten de coöperatieve vorm aan te nemen.

#### 2° *Terugwerkende kracht.*

Als antwoord op een vraag die hem werd gesteld, verklaarde de Minister van Economische Zaken en Middenstand dat het niet mogelijk is maatregelen te overwegen tegen diegenen, die op wettelijke wijze een warenhuis hebben geopend. Hij verklaarde uitdrukkelijk dat zij die zich in overtreding bevinden streng zullen gestraft worden.

#### 3° *Fiscale ongelijkheden.*

De Commissie drong aan opdat de vraagstukken in verband met de overdrachtstaxe en die een invloed uitoefenen op de mededinging tussen kleine en grote distributiebedrijven dadelijk ter studie zouden worden gelegd, opdat op dit gebied de volledige gelijkheid tussen beide sectoren tot stand zou worden gebracht.

In meer algemene zin, wordt door de Commissie ook aangedrongen opdat al de uitzichten van de fiscaliteit zouden worden onderzocht met het oog op de verwezenlijking van een gezonde concurrentiegeleijkheid.

#### 4° *Gezamenlijke studie van het distributieprobleem.*

Ten slotte sprak uw verslaggever de wens uit dat het distributievraagstuk het voorwerp zou uitmaken van een gezamenlijke studie.

Menig uitzicht van dit probleem gaf onlangs aanleiding tot tussenkomsten vanwege de wetgever op staat op het

étudiés par le Parlement : accès à la profession, éconômats, vente à tempérament, vente en solde, vente avec prime ou ristourne, prix imposés, commerce ambulant, police du commerce, etc.

Il convient d'examiner tous ces problèmes selon une conception générale du secteur de la distribution afin d'assurer, dans une saine concurrence, l'égalité de chance de toutes les formes valables d'entreprises de distribution.

L'ensemble du projet de loi tel qu'il se présente ci-après, a été voté par 15 voix contre 1 et 2 abstentions.

Le présent rapport a reçu l'approbation unanime de votre Commission.

*Le Rapporteur,*  
P. VANDEN BOEYNANTS.

*Le Président,*  
H. HEYMAN.

punt, door het Parlement te worden onderzocht : toegang tot het beroep, economen, verkoop op afbetaling, opruimingen, verkoop met premie of ristoro, opgelegde prijzen, leurhandel, handelspolitie, enz.

Al die vraagstukken dienen onderzocht met inachtneming van een algemene opvatting der distributie, om, door een gezonde concurrentie, de gelijke kansen te waarborgen aan alle geldende vormen van distributiebedrijven.

Het wetsontwerp, zoals het hierna is afgedrukt werd, in zijn geheel, met 15 stemmen tegen 1 en 2 onthoudingen goedgekeurd.

Dit verslag verwierf de eenparige instemming van uw Commissie.

*De Verslaggever,*  
P. VANDEN BOEYNANTS.

*De Voorzitter,*  
H. HEYMAN.

## TEXTE ADOPTÉ PAR LA COMMISSION.

### Article premier.

Dans les communes comptant moins de 50,000 habitants, d'après le dernier recensement décennal, sont interdits pendant une période de cinq ans :

1. l'ouverture d'un grand magasin et la transformation d'un magasin ordinaire en grand magasin;
2. l'agrandissement des installations de vente au détail des grands magasins;
3. l'extension des entreprises ayant pour objet l'exploitation d'un ou de plusieurs grands magasins, soit par la création ou la reprise d'établissements de vente au détail, soit par la participation à la création, au financement ou à la gestion de tels établissements.

### Art. 2.

Par grand magasin, il faut entendre tout établissement de vente au détail :

- a) dans lequel sont exploitées au moins trois branches de commerce usuellement distinctes et
- b) dans lequel est occupé un personnel salarié préposé à la vente s'élevant en permanence à cinq unités au moins — non compris, dans le cas où l'exploitant est une personne physique, ce dernier et son conjoint ainsi que leurs parents en ligne directe et, dans le cas où l'exploitant est une société commerciale, les associés ne participant pas à la vente.

### Art. 3.

Sont à considérer comme des installations de vente au détail les étalages, les rayons, les comptoirs et tous autres espaces affectés à l'exposition de la marchandise ainsi que l'espace réservé au public et au personnel de vente, à l'exclusion des voies d'accès aux installations telles que couloirs, escaliers et ascenseurs.

## TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE.

### Eerste artikel.

In gemeenten met minder dan 50,000 inwoners bij de laatste tienjaarlijkse volkstelling, zijn verboden gedurende een tijdperk van vijf jaar :

1. de opening van een warenhuis en de verandering van een gewone winkel in een warenhuis;
2. de vergroting van de kleinverkoopinstallaties in de warenhuizen;
3. de uitbreiding van ondernemingen tot exploitatie van één of meer warenhuizen, hetzij door kleinverkoopbedrijven op te richten of over te nemen, hetzij door aan het oprichten, financieren of beheren van dergelijke bedrijven deel te nemen.

### Art. 2.

Onder warenhuis wordt verstaan elke inrichting voor verkoop in het klein :

- a) waarin er ten minste drie gewoonlijk onderscheiden takken van handel worden gedreven en
- b) waarin bestendig ten minste vijf bezoldigde verkopers werkzaam zijn. De exploitant, zijn echtgenote en hun verwanten in rechte linie zijn daarin niet begrepen ingeval eerstgenoemde een natuurlijk persoon is. Hetzelfde geldt voor de vennoten, die bij de verkoop niet betrokken zijn, wanneer de exploitant een handelsvennootschap is.

### Art. 3.

Als installaties voor verkoop in het klein worden beschouwd : de uitstallingen, de afdelingen, de toonbanken en elke andere ruimte bestemd voor de uitstalling der waren alsmede de ruimte voor het publiek en voor de verkopers, met uitsluiting van de toegangswegen tot de installaties, zoals gangen, trappen en liften.

Les locaux dans lesquels sont servies des consommations, effectuées des prestations ou reçues des commandes sont assimilés aux installations de vente.

Art. 4.

Toute infraction à la présente loi est punie d'un emprisonnement de huit jours à trois mois et d'une amende de 1.000 à 10.000 francs ou d'une de ces peines seulement.

La fermeture des installations de vente mises illégalement en exploitation est ordonnée par le tribunal. L'article 9 de la loi du 31 mai 1888 établissant la libération conditionnelle et les condamnations conditionnelles dans le système pénal n'est pas applicable à cette fermeture.

Art. 5.

La loi du 12 mai 1948 déterminant les conditions de l'ouverture ou de l'agrandissement de certains établissements de vente au détail est abrogée.

Art. 6.

La présente loi entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur Belge*.

De verbruikslokalen en die, waarin dienstprestaties worden verricht of bestellingen ontvangen, worden met verkoopinstallaties gelijkgesteld.

Art. 4.

Elke inbreuk op deze wet wordt gestraft met gevangenisstraf van acht dagen tot drie maanden en met geldboete van 1.000 tot 10.000 frank of met één van die straffen alleen.

De sluiting der wederrechtelijk in bedrijf genomen verkoopinstallaties wordt door de rechtbank bevolen. Artikel 9 der wet, van 31 Mei 1888 waarbij de voorwaardelijke invrijheidstelling en de voorwaardelijke veroordelingen in het strafstelsel worden ingevoerd, is op deze sluiting niet van toepassing.

Art. 5.

De wet van 12 Mei 1948, waarbij de voorwaarden tot opening of vergroting van zekere inrichtingen voor verkoop in het klein worden bepaald, wordt ingetrokken.

Art. 6.

Deze wet treedt in werking de dag, waarop zij in het *Belgisch Staatsblad* is bekendgemaakt.